

MEDALII PAPALE ÎN COLECȚIA MUZEULUI JUDEȚEAN DE ISTORIE BRAȘOV

Voica Istrate

Muzeul Județean de Istorie Brașov deține în patrimoniul său o bogată colecție de medalii, românești și străine, provenite de la Muzeul Săsesc al Țării Bârsei, dar și din achiziții și donații. Valoarea colecției este dată nu doar de numărul mare de piese (peste 1.000), cât mai ales de varietatea lor. Întâlnim, în această colecție, medalii dedicate unor personalități, evenimente, expoziții industriale și agricole, construcții publice, medalii-premii școlare, sportive, medalii de botez, etc. Nu lipsesc medaliiile religioase aparținând atât lumii ortodoxe cât și celei catolice. Medaliiile papale - șase piese - și o galvanoplastie după o medalie papală de la 1700 fac obiectul studiului de față.

Medaliile papale au o istorie de peste cinci secole, primele au fost emise la mijlocul secolului al XV-lea, în timpul Papei Martin al V-lea¹. Baterea lor a fost prilejuită de încoronarea papilor, de sărbători religioase cum ar fi cea a Sfântului Petru sau cea a „Spălării picioarelor săracilor” în Joia Mare, de pelerinaje, jubilee, de comemorarea unor evenimente extraordinare sau pentru a fi acordate ca medalii de merit². De obicei, au pe avers portretul papilor iar pe revers imagini semnificative din timpul pontificatului acestora.

Medaliile papale din colecția Muzeului Județean de Istorie Brașov au fost preluate de la Muzeul Săsesc al Țării Bârsei și aparțin pontifilor secolului al XIX-lea.

Cea mai veche medalie papală i-a fost dedicată Papei Grigore al XVI-lea (1831-1846)³. Are numărul de inventar 893 M, este o medalie din bronz, de mari dimensiuni, cu diametrul de 72 mm, margini supraînălțate. Piesa a fost aurită inițial⁴, prezintă urme puternice de lovire și o mică perforație în partea de sus. Este intitulată „Pelerinajul austriac la Roma”⁵ a fost realizată la Viena în 1845, de gravorul Carol Radnitaki. Are pe avers bustul papei spre stânga binecuvântând și concentric legenda HIC EST SVCCESOR S. PETRI CAPVT ECCLES: CATHOLIC: mai jos pe mânecă semnătura C.RADNITAKI VIENNÆ. (fig.1); iar pe revers Piața Sf. Petru, circular legenda GREGORII. XVI. PONT. MAX. HONOREM și în exergă OBSIGNAT./MDCCCXXXV. (Fig. 2).

Cele mai multe medalii din colecție (patru) i-au fost dedicate Papei Pius al IX-lea care a și avut cel mai îndelungat pontificat al secolului al XIX-lea (1846-1878)⁶.

Prima medalie, din bronz, cu toartă, număr de inventar 1125 M, are diametrul de 30mm și marginile supraînălțate. Este o medalie militară din 1849, realizată de gravorul Niccolo Cerbara⁷ și a fost dedicată restaurării statului pontifical. Pe avers, în interiorul unei cununi circulare, este reprezentată tiara papală încadrată de două chei și circular legenda SEDES APOSTOLICA ROMANA, jos inițialele N.C. (fig. 3) iar pe revers dispusă pe cinci rânduri legenda PIVS IX./ MAX./ ROMAE RESTITVTVS/CATHOLICIS

ARMIS/COLLATIS/AN. MDCCCXLIX (fig. 4).

A doua medalie dedicată papei Pius al IX-lea, număr de inventar 896 M, din bronz, cu diametrul de 37 mm, margini supraînălțate și ușor deteriorate, este opera gravorului Bonfiglio Zaccagnini⁸ și a fost dedicată centenarului morții Sf. Leonardo din Porto Maurizio. Are pe avers imaginea Colosseumului, deasupra căruia iese un sfânt din nori, și circular în bandă legenda *AN.C.AB.EXITV LEONARDI FVND.PATRONI COELESTIS.IT*, în exergă legenda B.ZACCAGNIN. FECIT. (fig. 5); pe revers sus inima sfântă a lui Isus, inima Sfintei Maria, între ele o cruce cu raze, jos 2 scuturi, în stânga al Papei Benedict al XIV-lea iar în dreapta al Papei Pius al IX-lea, circular legenda *SODALES AB ITINERE D. N. AD. CRVC* și jos PIO IX P. M. PATRONO (fig. 6).

A treia medalie, din bronz, aurită, dedicată aceluiași pontif, cu numărul de inventar 894 M, diametrul de 43 mm, marginile supraînălțate, a fost realizată de Carlo Moschetti⁹ și a fost dedicată celui de-al XXIV-lea Conciliu Ecumenic, desfășurat între 1869-1870, când a fost definită doctrina primatului papal și infailibilității papale. Pe avers are bustul papei cu tiara spre stânga, concentric, în exterior, legenda OECVMENICO CONCILIO VATICANO. PONTIF. A. XXIV.ROMAE. COACTO*, în interior PIVS PP.IX, sub bust, spre dreapta, numele gravorului, C. Moschetti (fig. 7); iar pe revers Sf. Petru șezând între apostoli și în exergă CONVENERVNT APOSTOLI ET SENIORES/C.M. (fig. 8).

Ultima medalie dedicată lui Pius al IX-lea, număr de inventar 895 M, din bronz, diametrul de 48 mm, dedicată aceluiași eveniment menționat mai sus, a fost realizată de gravorului Filippo Speranza¹⁰. Medalia are pe avers bustul papei spre dreapta, pe haină într-un medalion PAX, circular legenda PIVS.IX.PON.MAX.AN.XXIV, sub bust numele gravorului F. SPERANZA (fig. 9); pe revers patru personaje într-o corabie pe valuri, circular legenda EXURGE. DOMINE. IVDICA .CAVSAM. TVAM*, în exergă P.GALL.INV, iar jos spre dreapta SPERANZA INC. (fig. 10).

Papei Leon al XIII-lea, pontif între anii (1878-1903)¹¹ îi aparține cea mai recentă medalie papală din colecție. Piesa, din bronz, cu numărul de inventar 897 M, diametrul de 42 mm a fost realizată în anul 1900 de gravorul Croce Lancelot¹². Pe avers este reprezentat bustul papei spre dreapta, în stânga inițialele CR și circular legenda LEO. XIII. P. O .MÆTATIS. SVÆ. A. XC. SEXT. NON. MART. MDCCCC, (fig. 11); pe revers imaginea unui leu cu fața spre stânga, călcând în picioare șerpi, sus în partea dreaptă o pasăre, jos scris curbat legenda VICII LEO DE TRIBU, iar în exergă CROCE LANCELOT (fig. 12).

Ultima piesă, prezentată în acest studiu este o galvanoplastie, din bronz, după o medalie aparținând Papei Alexandru al VIII-lea (1689-1691), intrată în colecția muzeului, în anul 1981, cu numărul de inventar 1137 M¹³. Piesa, cu diametrul de 64 mm are pe avers bustul papei spre stânga, circular legenda ALEXANDER.VIII. OTTHOBONVS. VENETVS. PONT. MAX* (fig. 13); pe revers mormântul lui Alexandru, în dreapta cardinalul Ottoboni și arhitectul Carl de San Martino ținând planurile mormântului, circular legenda PETRVS CARD. OTTHOBONVS. S. R. E. VICECANC. PATROVO. MAG. BENEMERENTI. POSVIT. MDCC și COM. CAROLVS. H. S. MARTIN. INVEN. (fig. 14), în exergă armele lui Ottoboni flancate de literele S și V.

Aceste medalii, opere ale unor gravori celebri, se constituie, în adevărate

documente despre puterea laică și religioasă a papilor, evenimente petrecute în timpul pontificatului lor, fizionomii lor dar și evoluția artei medalistice.

MEDALS OF POPES IN HISTORY MUSEUM OF BRASOV COLLECTION

In this article, we presented six medals dedicated to popes. First, belong to Pope Gregory XVI is intitulated The Austrian Pellerinage to Rome, 1845, was engraved by Carl Radnitaki at Wien; second, a military medal dedicate to restoration of papal state, engraved by Niccolo Cerbara in 1849, was dedicate to Pope Pius IX. Third, dedicate to centenary death of Saint Leonardo of Port Maurizio is engraved in 1851 by Bonfiglio Zaccagnini. Next is dedicate to XXIV Ecumenical Council is engraved by Carlo Moscetti in 1869-1870, another dedicate to the same event, was engraved by Filippo Speranza. A medal engraved in 1900 by Lancelot Croce represented Leon XIII. The last piece is a copy from a medal dedicate to Pope Alexander VIII in 1700.

Note

- ¹ <http://www.papalmedals.it/>, 19.04.2005.
- ² http://www.museozecca.ipzs.it/visita_medaglie-pontificie_galleria.jsp, 14.04.2005.
- ³ <http://newadvent.org/cathen/07006a.htm>, 12.04.2005.
- ⁴ Vezi medalia păstrată într-o stare mai bună de conservare la adresa de internet [http://digilander.libero.it/beruto/Foto%20Mg%20\(Medaglie\).htm](http://digilander.libero.it/beruto/Foto%20Mg%20(Medaglie).htm), 14.04.2005, sau la http://www.filitaliasantarossa.com/moduli_grandi.htm, 14.04.2005.
- ⁵ http://www.filitaliasantarosa.com/moduli_grandi.htm, 14.04.2005.
- ⁶ The New Encyclopedia Britannica, vol. IX, 1995, U.S.A. pg. 485-486
- ⁷ Niccolo Cerbara, gravor pontifical (1829-1859) http://64.233.183.104/search?q=cache:Ec60_RfTcC8J:www.cgb.fr/monnaies,19.04.2005.
- ⁸ Bonfiglio Zaccagnini, (n. 1793-m. 1867) <http://64.233.183.104/search?q=cache:ZHIO9c9Vu7oJ:www.museozecca.ipzs.it/visita,19.04.2005>
- ⁹ Carlo Moscetti, medalist la Roma (1870-1885).
- ¹⁰ Filippo Speranza (1848-1903) a fost o figură deosebită a monetăriei italiene prin vastitatea și calitatea producțiilor sale. A lucrat la monetăria pontificală din 1863 ca gravor șef conform http://64.233.183.104/search?q=cache:O5Xgyuu8-joJ:www.museozecca.ipzs.it/visita_medaglie-moderne_galleria.jsp+croce+lancelot&h,19.04.2005
- ¹¹ The New Encyclopedia Britannica, vol. VII, 1995, U.S.A. pg. 275-276.
- ¹² Marcelle Renee Lancelot Croce (1845-1935), sculptor și gravor francez, reprezentant al Art Nouveau, conform http://64.233.183.104/search?q=cache:O5Xgyuu8-joJ:www.museozecca.ipzs.it/visita_medaglie-moderne_galleria.jsp+croce+lancelot&h,19.04.2005.
- ¹³ Exemplar original la adresa <http://www.historicalartmedals.com/MEDAL%20WEB%ENTRIES/ST%20URBA>, 31.10.2005.